

(ב) איסור דיבור דברי חול בשבת
איסור דיבור בענייני חולין בשבת יסודו בס' ישעיה (נח, 13):

"אם תשיב משבת רגלך עשות חפצך ביום קדשי וקראת לשבת ענג לקדוש ה' מכבד וכבדתו מעשות דרכיך ממצוא חפצך ודבר דבר".

בהלכה התלמודית נדרש כתוב זה –

"ממצוא חפצך" – חפצך אסורין, חפצי שמים מותרים; 'ודבר דבר' שלא יהא דבורך של שבת כדבורך של חול.²⁸

איסור זה בס' היובלות: "ואשר ידבר דבר לעשות בו" (נ, 8)²⁹ מתפרש בס' תזוא סנבט גם כאיסור ריב, קללה, וצעקה.³⁰ כיו"ב נאמר בס' אבא אליהו "ביום זה (=שבת)... נצור פיך, לשונך וקולך מדבר שקר, און, מרמה ונאצה... הרחק כעס מלבך...".³¹ דברים אלו מבטאים את מנהג העדה להמנע מצעקה או ריב בשבת.

עוד נוסף לכך איסור המסחר בשבת (בס' היובלות, איסור "משא ומתן" ובס' תזוא סנבט, איסור קניה ומכירה).³²

איסורים אלו, ככל איסורי שבת, נחשבים כאיסורי תורה, שעונשם מיתה.³³ לעומת זאת בהלכה התלמודית חלה התפתחות רבה בדרגת חומרתם של איסורי דיבור חול, מאיסורים ששורשם בדברי קבלה³⁴ לאיסורים מדרבנן³⁵ (=איסורי "שבות"³⁶ או איסורי "עובדין דחול" – מעשים של חול)³⁷ וכן בהיקף האיסורים, מאיסור כללי עד להיתר דיבור של חול, שמצווה כרוכה בו (כגון לפסוק צדקה לעניים בשבת).³⁸

28. שבת, ק"ג, א-ב, ק"ג, א, והשווה משנת ר' אליעזר (עמ' 368): "מנין שאין מדברים דברים יתרים ולא דברים של בטלה בשבת, תלמוד לומר 'ודבר דבר'".
29. השווה ברית דמשק, י', 18, הכולל חמישה איסורים שעניינם דיבור (עיין שרביט, שם, בעמ' 509-510).
30. ראה הטקסט מס' תזוא סנבט שצוטט לעיל ("כל אשר יצעק ויריב") וכן נאמר בהמשך "ואשר לנשים... אל נא תשמיענה קול צעקה" (תזוא סנבט, הוצאת הלוי, עמ' 19 כתריום אשכלי, עמ' 33).
31. אבא אליהו בנוסח הפלשי, בתוך: תזוא סנבט, הוצאת הלוי, עמ' 45-46 ותריום לצרפתית בעמ' 169 והשווה Leslau, *Anthology*, p. 46. מסתבר שהמקור לכך הוא בפירוש הביטוי "דבר דבר" (ישעיה נ"ח, 13) – השווה תרגום יונתן, שם וברית דמשק, י', 18 ("ביום השבת אל ידבר דבר נבל וריק") ועיין גילת, שם, עמ' 113 הערות 27 ו-29.
32. השווה ברית דמשק, יא, 15: "אל יחל איש את השבת על הון ובצע בשבת" וכן יא, 9 ועיין שרביט, שם, בעמ' 512.
33. ראה גם אשכלי, ס' הפלשים, עמ' 34.
34. ישעיה, שם. גילת (שם, בעמ' 115) גורס "שבימים ראשונים ראו אף באיסור דיבור דברי חול בשבת דבר תורה, שהרי הוא היה נהג מימי בית ראשון ויש לו יסוד בדברי קבלה".
35. על ההבחנה בהלכה התלמודית בין "דאורייתא" (=מן התורה) ל"דרבנן" (=דברי חכמים), ראה אלון, המשפט העברי, כרך א', עמ' 194.
36. איסור מדברי חכמים בדברים הדומים למלאכה לשם שביתה מלאה.
37. תוספתא, שבת, יז, וראה בבלי, שבת קמ"ז, ב ועוד, וראה גילת, שם, עמ' 112-116.
38. ראה, לדוגמה, מחלוקת בית שמאי ובית הלל: תוספתא, שבת, טז, כא ועיין גילת, שם, 112-116 והאסמכתאות שם.

השוואה זו מוכיחה כי התביעה למנוחה ולהרחקה מכל מעשי החול, בס' היובלות ובהלכה הפלשית, היא, בדומה להלכה הקדומה, מוחלטת וקיצונית יותר מן ההלכה התלמודית עד כדי דרישה לפסיביות והימנעות האדם מכל מעשה בשבת שלא לצורכי קדושה, כלשון ס' היובלות (נ:9): "לאכול ולשתות ולנוח... ולברך את ה' אלהיכם" וס' תזזא סנבט: "ללמוד תורה ולהתפלל בבוקר... ולקדש את השבת ולפארו".³⁹

ג) איסור הוצאת משא

בס' היובלות וההלכה הפלשית קיים איסור מוחלט לכל הוצאה או הכנסה של משא בשבת, שיסודו בס' ירמיה: "ואל תשא משא ביום השבת... ולא תוציאו משא מבתיכם ביום השבת..."⁴⁰ וזאת משום מלאכה, ואילו בהלכה התלמודית, שאף בה גלמד האיסור מדברי קבלה,⁴¹ הוגבל האיסור להוצאה מרשות לרשות, בשיעורים הקבועים בהלכה.⁴²

ד) איסור הליכה בדרך

לפי ס' היובלות וההלכה הפלשית, נדרשו הפסוקים שבתורה (שמות ט"ז:29: "שבו איש תחתיו אל יצא איש ממקומו ביום השביעי") ובס' ישעיה נח:13 ("אם תשיב משבת רגלך"), לעניין הליכה בדרך, כלומר איסור יציאה ממקום למקום⁴³. לעומת זאת, לפי ההלכה התלמודית, איסור זה שאינו נמנה עם ל"ט מלאכות, הוא מדרבנן⁴⁴ ומוגבל לתחום שבת (אלפים אמה מחוץ לעיר).⁴⁵

39. אף הסעודה בשבת באה במקום קרבן, ראה להלן, עמ' 71 והשווה על קדושת השבת בכת מדבר יהודה, שרביט, שם, בעמ' 515.
40. ירמיה יז, 21-27 והשווה ברית דמשק, יא, 7-8 ואף בהלכה הקראית יש אוסרים (אשכול הכופר, ער.ב).
41. משנה, שבת ז,ב, אולם הצדוקים לא הודו באיסור זה ואף השומרונים אינם יודעים עליו (ר' אשכלי, ס' הפלשים, עמ' 34 והאסמכתאות שם).
42. עיין ירושלמי, שבת א,א; בבלי, הוריות ד,א וביצה יב,א וראה גילת, שם, עמ' 115, הערה 37.
43. ראה גם נוסח האיסור בס' אבא אליהו בנוסח הפלשי (בתוך: *Te'ezaza Sanbat* הוצאת הלוי, עמ' 45 ותרגום לצרפתית, בעמ' 169: "ביום זה (=בשבת) השב רגליך מלכת") והשווה משנת ר' אליעזר, עמ' 369. לפי ס' היובלות, נראה שהליכה במקום, לשם טיול, מותרת (ראה: רב צעיר (טשרנוביץ), תולדות ההלכה, ד', 367) ויש מפרשים כי כל הליכה אסורה (H. Albeck, "Das Buch der Jubilaen und Der Halacha", BLWG 47 (1930), p. 9, n. 49) אך לאור הקשר הדברים בס' היובלות ("היורד באניה" וכו') פירוש זה דחוק (ראה גם אשכלי ס' הפלשים, עמ' 35 וגילת, שם, בעמ' 108, הערה 8). ההלכה הפלשית מחמירה, בפירוש אשכלי (שם), כי אסורה "הליכה שלא לצורכי קדושה" וכן נאמר בדו"ח הרב נחום (1909) כי "בשבת אינם יוצאים ממגוריהם אלא כדי ללכת למסגיד" (=בית הכנסת) וכמוכן גם הליכה בתוך המקום לענייני חולין אסורה ככל ענייני חולין, השווה ברית דמשק, יא, 19.
44. גילת, שם, בעמ' 112 והאסמכתאות שם.
45. משנה סוטה ה,ג וראה גם במדרשי ההלכה (מכילתא, בשלח ויסע, פרשה ה'; מכילתא דרשב"י (הוצאת אפשטיין-מלמד) עמ' 170; סוטה ל', ב' ועירובין נ"א, א' וכן מצוי תחום שבת בברית דמשק: אלף אמה להליכה (י, 20) ואלפיים אמה לרעות בהמה (י"א, 6-5) ואשר לאיסור הליכה לענייני חולין, אף בתוך תחום שבת, ראה: תוספתא, שבת יז, 10 ובבלי, עירובין לח, ב'.

עם זאת בירור תולדות ההלכה מוכיח כי "מסורת קדומה מאוד פירשה את הכתוב כאיסור לדורות שלא להלך בדרך ביום השבת"⁴⁶, ואולם נחלקו הדעות בטיבו ובשיעורו של איסור זה: ההלכה בס' היובלות משקפת דעה מחמירה⁴⁷ ואילו ההלכה התלמודית נפסקה כדעת המקילה.

ה) איסור רכיבה

לפי ס' היובלות ותוזא סנבט איסור רכיבה בשבת דינו מיתה ואילו לפי ההלכה התלמודית איסור זה הוא מדרבנן "משום שבות"⁴⁸ ואין נענשים עליו במיתה.⁴⁹

ו. איסור מעבר נהר או הפלגה בספינה

לפי ההלכה התלמודית מותרת הירידה באניה בשבת, בתנאי שהספינה הפליגה "ג' ימים קודם לשבת"⁵⁰ ואילו לפי ס' היובלות וההלכה הפלשית איסור ההפלגה בשבת ("היורד באניה") הוא מוחלט וראוי לצטט בהקשר זה את תשובות אבא יצחק (1848) וזה לשונו:

"היינו רוצים להפליג דרך הים כדי לפגוש את אחינו הרחוקים, אך כיצד נוכל לעשות זאת מבלי להפר את מצוות השבת? הרי ספינה בים מונעת בכח ואם אין מנוחה, משמע השבת לא נשמרת."⁵¹

האיסור חל בין בים ובין בנהר, ולפי ההלכה הפלשית אף מעבר נהר ברגל בשבת – אסור.⁵²

ז. איסור הבערת אש

לפי ההלכה התלמודית איסור הבערת אש ("לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת", שמות לה, 3) מתייחס אך ורק לעצם מעשה ההבערה בשבת, ואילו הדלקת הנר מערב שבת לא רק מותרת, אלא אף חובה היא.⁵³ לא ברור אם ס' היובלות ("אשר יבעיר

46. גילת, שם, עמ' 107 ואילך.

47. איסור דומה קיים גם בהלכה השומרנית, ראה קירכהיים, ברמי שומרון, (פרנקפורט, תר"א) עמ' 27.

48. משנה, ביצה, ה'ב' וראה אלק, המשפט העברי, ב', עמ' 422, הערה 96 והאסמכתאות, שם.

49. וראה עונש מיתה שהוטל מתקנת חכמים על "אחד שרכב על סוס בשבת בימי יונים... לא מפני שראוי לכך אלא שהשעה צריכה לכך" (סנהדרין, מ"ז, א'; ובמות, צ"ב).

50. שבת, י"ט, א' וראה מקורות נוספים המובאים ע"י אשכנזי, ס' הפלשים, עמ' 36.

51. תשובה 2 ל"תשובות אבא יצחק (1848) וראה גם איגרת אבא יצחק (1848) להלן עמ' 143 וכן תשובה 7 לתשובות אבא יצחק (1848) בדבר המסורת על אבות הפלשים שנבדלו ממנילק ואנשיו בכך שלא חצו את הים בשבת וראה גם לעיל, עמ' 51.

52. יומן ד' אבדי (1845), סעיף 28; אשכנזי, ס' הפלשים, עמ' 32. לעומת זאת בהלכה התלמודית המעבר במים בשבת, לדבר מצווה או משום הפסד ממון – מותר (יומא ע"ז, ב').

53. שבת, כ"ה, ב.

אש...ומת") חולק על כך. לעומת זאת, לפי ראשוני הקראים האיסור חל אף על זמן הבעירה, באופן שלדעתם מן התורה נאסרה אף הדלקת נר מערב שבת.⁵⁴ בס' היובלות ותזא סנבט מצאנו איסור הבערת אש בנוסח זהה ("אשר יבעיר אש...ומת"), אך אין בנוסח זה הכרע באיזה מן הפירושים לכתוב נוקטים הספרים הנ"ל, ועלינו להסתייע בדיעות על הנהוג למעשה בעדה. מקורות ההלכה מהמאה ה-15 וה-16 מעידים, על פי סיפורי פליטים פלשים, כי "אין מדליקין נרות בליל שבת".⁵⁵ כיוצא בזה כותב אשכלי, בהסתמכו על נוסעים מן המחצית הראשונה של המאה ה-19.⁵⁶ לעומת זאת פייטלוביץ מעיד כי הפלשים נהגו להדליק נר מערב שבת ולהשאיר את המאור בליל שבת⁵⁷ ומסתבר שמנהגי העדה בעניין זה נשתנו, אך אין סימוכין מספיקים לאיתור מועד השינוי.

עם זאת לפי מנהג העדה עד היום מחמירים הפלשים לעומת ההלכה התלמודית ואפילו חמין בשבת אסורים שכן זוהי מלאכה שאינה נגמרת מבעוד יום.⁵⁸

ח) איסור מלחמה בשבת

בס' היובלות (נ, 12) נאסרה עשיית מלחמה בשבת⁵⁹ וכך היה כנראה הדין בהלכה עד שהותרה מלחמת הגנה בתקופת החשמונאים.⁶⁰ כיוצא בזה נאמר בס' אלדר הדני כי השבטים נהגו מלחמת הגנה בשבת, כלשונו:

"... ולערב שבת יורדים (=מסוסיהם) בכל מקום שהם... ואם לא יבואו האויבים, שובתים השבת כמשפט".⁶¹

54. ראה מקורות ראשוני הקראים המובאים באדרת אליהו, עניין שבת, (פרק י"ז); אולם, כמפורט שם, (פרק כ') חכמי בית בשייצי חלקו על כך והתירו הדלקת נר מערב שבת; ראה גם צ' אנקורי, "בית בשייצי ותקנותיו" בתוך: אדרת אליהו, הוצאת היהודים הקראים, תשכ"ו.

55. שו"ת רדב"ז, חלק ד', סי' רי"ט וראה איגרת ר' עובדיה מברטנורא (א' יערי, איגרות א"י, עמ' 132-133) וכן מספר הקראי אברהם בן יצחק באלו (ח"י גורלאנד, גנזי ישראל, פטרבורג – 1869, עמ' 33-34) ונרביאר קובץ על יד, ד', עמ' 61-62. ועיין ר' יצחק עקריש, קול מבשר, נ"ז, ב' (ראה להלן, עמ' 224). וכן כותב F. Luzzatto, *Mémoire* AI XII (1852) p. 343 על פי Ludolf, *Historia Aethiopica* (1681) III 1, 57.

56. אשכלי, (ו) תרביץ, ד' (תרצ"ו), עמ' 31 בעמ' 43 (2) ס' הפלשים, עמ' 35 (3) 112, "Notices" (1932) וכן העיד הרב חיים נחום, שביקר בכפרי העדה בשנת 1908 (דו"ח הרב חיים נחום, 1909, עמ' 125).

57. פייטלוביץ, תרביץ ז' (תרצ"ו), 373, 374-375 וראה גם כהן *Rapport Sur Un Mission Linguistique* (Paris, 1912), p. 36. ועיין עוד פולמוס פייטלוביץ ואשכלי בנושא זה (תרביץ, שם, עמ' 387). ובימינו מעידים בני העדה כי אמנם השארת נר נהוגה בעדה (תשובות כהנו העדה, 1986). ויטרבו מציינ כי התופעה של אור בליל שבת בכפרי הפלשים, שהייתה קיימת בזמנו, לא היתה כללית ותולה התפתחות תופעה זו בהשפעה פייטלוביץ (רשימות ויטרבו (1937) – Trevisan Semi, SES (1986), p. 62 – "il Sanbat" p. 44).

58. ראה אשכלי, תרביץ ז' (תרצ"ו), 31, 39, 43, והשווה משנה, שבת כ"ב, ב', והדעה המחמירה של בית שמאי משנה, שבת ו', א'.

59. וראה עוד על מנהגי הכיתות אשכלי, תרביץ, ז' (תרצ"ו), 31, 42 וכן ס' הפלשים, עמ' 37-38.

60. חשמונאים א, ב, לב-מ; לתולדות ההלכה בעניין ראה מ"ד הר, "לבעיית הלכות מלחמה בשבת בימי בית שני ובתקופת המשנה והתלמוד", תרביץ ל' (תשכ"א), עמ' 242 ואילך ועיין גם הרב ש' גורן, תולדות השבת והמועד, (תשל"ב), עמ' 36.

61. ס' אלדר הדני, הוצאת עפשטיין עמ' ל"ח (סעיף 4). וראה להלן עמ' 89.

יש מרחיקים לכת ומסיקים, מסיפורי נצחונות על הפלשים בשבת, הכתובים בכרוניקה המלכותית האתיופית, כי "הפלשים לא היו נוהגים אף במלחמת הגנה בשבת".⁶² אולם בספר תזזא סנבט, – שבו, כאמור, איסורי שבת מקבילים ל"ס' היובלות – הושמט איסור המלחמה בשבת, ומהשמטה זו ניתן להסיק שהפלשים לא נמנעו ממלחמת הגנה בשבת. אין מקום להגיע למסקנה נוגדת על פי הכרוניקה האתיופית, שכן, אף אם נהגו מלחמת הגנה בשבת, בכל אופן העמידה שביתתם בשבת את הפלשים במצב נחות לעומת תוקפיהם; ואמנם ברוח זו מוסר פייטלוביץ מפי הפלשים, וזה לשונו: "מותר בהחלט להילחם בשבת מלחמת הגנה ובימים עברו הוכרחו כמה פעמים להילחם עם אויביהם ביום הקדוש הזה".⁶³

ט) סעודה בשבת במקום קרבן

דיני שבת בהלכה הפלשית וב"ס' היובלות דומים בדרך כלל, אולם ראוי להדגיש הבדל מהותי אחד: לפי "ס' היובלות, הקרבת קרבנות בשבת בבית המקדש יוצאת מכלל שבתון המלאכה בשבת וזה לשונו:

"... ולנוח ביום ההוא מכל מלאכה אשר היא מלאכת אדם, כי אם להקטיר קטורת ולהביא קרבן וזבח לפני ה' לימים ולשבתות. המלאכה הזאת לבדה תעשה בימי השבת בבית מקדש ה' אלהיכם לכפר על ישראל בכל יום תמיד לזכרון ולרצון לפני ה'".⁶⁴

לעומת זאת הפרק הנ"ל של דיני שבת בס' תזזא סנבט, הדומה בדרך כלל במבנהו ובנוסחו לפרק נ' של "ס' היובלות, סוטה בענין זה מס' היובלות, ומשמיט את הפסוקים של "ס' היובלות הנוגעים להקרבת הקרבנות בשבת, וכוונת ההשמטה לומר כי אף הקרבת קרבנות בשבת אינה יוצאת מכלל איסור מלאכה בשבת. ואמנם, למעשה, אף על פי שהייתה הקרבת קרבנות מחוץ לבית המקדש נהוגה בעדה,⁶⁵ בשבת אין נוהגים להקריב קרבנות. ובמקום הקרבן (משועת – *maswaot*) באה סעודת שבת משותפת הנקראת "מכפלת" – *makfalt* (= חלוקה, על שם חלוקת המאכלים לקהל) או *jaendshera maswaot* (= קרבן לחם, כי הסעודה נחשבת דווקא כתחליף לקרבן⁶⁶) וזו דרך מנהגם: בשבת, ליד בית הכנסת ("המסגיד") –

62. אשכלי, תרביץ ז', שם, על פי הכרוניקה של המלך סרץ-דנגל Sarša Dengel (תרגום הלוי – (Revue Semitique 15(1907) pp. 119-163) ור' יומן ד'אבדי (1845), סוף סעיף 33.

63. פייטלוביץ, תרביץ ז' (תרצ"ז), 373, 375.

64. "ס' היובלות, נ, 11-12, על פי במדבר, כ"ח, 9-10.

65. ראה לעיל, עמ' 54.

66. Flad (1869), p. 45.

"הכהן מברך ואוכל בראשונה, ואחריו אוכל כל הקהל יחדיו... אחר גמר הסעודה קוראים בתורה ומתפללים תפילה קצרה והולכין לביתם".⁶⁷

י) תוספת שבת

מנהג אופייני נוסף לדיני שבת בעדה – תוספת שבת (כלומר, שמוסיפים מן החול אל הקודש), כלשון ס' תזזא סנבט:

"השבת יורדה מן השמים על הארץ ביום הששי בט' שעות, עד יום א' בצאת החמה...".⁶⁸

כלומר, תוספת שבת מתחילה ביום ששי אחה"צ (=בשעה התשיעית, מן השחר)⁶⁹ ומסתיימת ביום ראשון עם שחר.

השוני העיקרי של המנהג הפלשי הוא בתוספת איסור מלאכה במוצאי שבת (אף כי מועד הדלקת האש – *esat*, חל בצאת השבת, כאשר מבחינים בשלשה כוכבים⁶⁹). אולם לענין ערב שבת גם בהלכה התלמודית, היו נמנעים מלעשות מלאכה בערב שבת מבעוד יום ("מן המנחה ולמעלה")⁷⁰ ומסתבר כי בהלכה הקדומה החמירו בהקדמת שעת איסור מלאכה.⁷¹

ט) סיכום

ההלכה התלמודית מבחינה בין איסורי מלאכה מן התורה (אבות מלאכות ותולדותיהן) לבין איסורי שבות ומעשים של חול האסורים מדרבנן, ואילו בהלכה

67. א' עפשטיין, (1891), עמ' 172 וראה אשכלי, תרביץ ז' (תרצ"ו), עמ' 40 והשווה מנהג הסעודות המשותפות אצל האיסיים (יוספוס, מלחמות ב', ח', 129), התראפוטים, פילון: *De Vita Contemplativa*, בסופו וכת מדבר יהודה *War of the Sons of Light Against the Sons of Darkness* Y. Yadin, (1962), p. 200 יעקב ליכט, מגילת הסרכים (ירושלים, תשכ"ה) עמ' 138-140, 266, 270-269, ועיין גם ש' בן דור, הסיגור (1985), עמ' 146 וכן S. Ben Dor in: *Les Temps Moderns*, 41(1986) 108, 101, בזמנו אין סעודת שבת משותפת זו נהוגה עוד אצל הפלשים, ראה, Shelemay, *Music Ritual* (1986), p. 56.

68. תזזא סנבט, דף 42b (הוצאת הלוי, עמ' 30 ותרגום עמ' 156) ור' גם 31, 16 Leslau, *Anthology*, והיסוד לכך לדעת י"ד גילת (בר אילן, תשכ"ג, עמ' 117), בס' היובלות, מ"ט, 10 והשווה ברית דמשק, י', 14; יוספוס, קדמוניות טז, 162 (שם מסופר על הוראת הקיסר אוגוסטוס שהיהודים לא יאולצו לעבוד בערב שבת החל מן השעה התשיעית ומכאן שכך היה מנהגם באותה עת).

69. ספירת שעות היום לפי המנהג האתיופי מתחילה בשחר (ר' גם Ullendorff, *The Ethiopians* (1965) p. 178 ועל כן השעה התשיעית מקבילה לשעה שלש אחה"צ – פרטים על מנהג זה נמסרו לי גם מפי כהני העדה (תשובות כהני העדה, 1986). לעומת זאת אשכלי לא דייק וכתב, כי איסור המלאכה מתחיל ביום ששי בחצות היום (תרביץ ז', תרצ"ו, עמ' 39 וראה השגתו של פייטלוביץ על אשכלי תרביץ ז', שם, עמ' 374).

א.69. ויטרבו (רשימות ויטרבו, 1937, דף 51) כותב כי לפי מסורת העדה השבת יוצאת בחמשה כוכבים, אך לפי תשובות כהני העדה (1986) השבת יוצאת בשלשה כוכבים. השווה בהלכה התלמודית "שלשה דאי לילה" (ירושלמי, ברכות, פ"א ה"א וראה גם בבלי שבת, לה, ב).

70. מסחים נב', ועיין המחלוקת אם הכוונה לשעת "מנחה גדולה" או "מנחה קטנה" שו"ע, או"ח, רנ"א. א' ונושאי הכלים, שם.

71. ראה גילת, שם, עמ' 116-118 והאסמכתאות, שם.

הפלשית, אין כלל הבחנה זו בין איסורים מן התורה לבין איסורים מדרבנן, וכמו בס' היובלות כל איסורי שבת נתפסים כאיסורים מן התורה, שעונשם מיתה. ההלכה הפלשית בדיני שבת, המבוססת בעיקרה על ס' היובלות, דומה לתפיסת השבת בהלכה הקדומה, ששרדה בכיתות מימי בית שני בישראל, כמו כת מדבר יהודה⁷² ושונה היא מתפיסת השבת של ההלכה הפרושית, ואף על ההלכה הפלשית, כמו על ההלכה במקורות החיצוניים, ניתן לומר, כמסקנתו של י"ד גילת:

"נראה שחלק ניכר מאיסורי שבת ונוהגיה, המקובלים כחומרות דרבנן, מקורם קדום ביותר וכבר בימי בית ראשון היו ידועים לרבים... ולפיכך אין לראות את דיני שבת ועונשיהם שבמקורות החיצוניים. כיוצאי דופן אלא כשלב או כענף של ההלכה הקדומה."⁷³

עם זאת יש להעיר, כי לפי מנהגי העדה הידועים במציאות, האיסורים החמורים שעונשם מיתה, הכתובים בספר, נותרו בתיאוריה ובמקומם נהוגים עונשי נידוי והחרמה של מחללי שבת.⁷⁴ כמו כן אופי השבת כמנהג העדה בימינו, של שבתון מנוחה וקדושה, דומה למנהג הרבני, כדברי ויטרבו:

"התמונה הכללית של הכפרים בשבתות היא דומה לחלוטין לזו של הקבוצות האורתודוכסיות בכל מקום בעולם."⁷⁵

ועוד ראוי בסיום פרק זה לצטט את מעלות השבת המתוארת כנסיכה אלהית, זוהרת ומלאת שמחה ועוד מוסיף ס' תזזא סנבט, דברים המבוססים, ככל הנראה על מקורות מספרי הנביאים ומדרשי חז"ל, וזה לשון הספר:⁷⁶

"... אין בכל המצוות כמצות השבת, המשמרת את האדם מפני גיהנום. השבת נושאת את הטוב, מי שאלוקים אודהו ביותר הוא השומר שבת ומי שאלוקים שונאו ביותר, הוא שאינו שומר שבת. השבת שקולה כנגד כל המצוות; מי שאינו שומר מצוותיו, שבת ושאר מצוות, ואינו מאמין, כופר באלוקים."⁷⁷

72. ראה סיכומיו של ב' שרייט על קדושתה וטהרתה של השבת בכת מדבר יהודה (שם, עמ' 515).

73. גילת, שם, עמ' 119.

74. תשובות בהני העדה (1986).

75. דו"ח ויטרבו (1937), עמ' 83 – תרגום שלי – מ"ק.

76. תזזא סנבט, הלוי, עמ' 20-21 ותרגומם לצרפתית, שם, בעמ' 148.

77. השווה גם ישעיה, נו, 2: "אשרי אנוש יעשה זאת וכן אדם יחזיק בה, שמר שבת מחללו...". וכן שמות רבה, כה: יב "אמר ר' לוי: 'אם משמרים ישראל את השבת כראוי אפילו יום אחד, בן דוד בא, למה? – שהיא שקולה כנגד כל המצוות'".